

№ 161**Універсал гетьмана П. Скоропадського про відродження козацтва**

16 жовтня 1918 р.

УНІВЕРСАЛ

**Його Світлости Ясновельможного Пана Гетьмана
Всієї України та Військ Козацьких
Павла Скоропадського до Народу Українського**

Ми Гетьман Усієї України та Військ Козацьких, Універсалом цим Нашим ознайомлюємо всіх тих, кому про це відати належить, а особливо державний Сенат, Раду Міністрів і всі Урядові Інституції Держави Української, що визнали Ми за благо, для зміцнення сили Держави Нашої, відродити Козацтво по всіх місцях його історичного існування на Україні, покладаючись в основі його відродження на ті козацько-лицарські традиції, які донесла нам історія наша з доби минулої боротьби Козацької України за свою долю.

Після того, як з дня видачі Нами відручного листа до п. Військового Міністра переведена була вся підготовча праця по цьому питанню, визнали Ми тепер необхідним, як перший крок до цього, видати закон, який остаточно обґрунтовує в загальних рисах мету Нашу по цьому питанню і 16 жовтня 1918 року був ухвалений Урядом Держави Української в такому змісті:

- Ст. 1. Козацтво на Україні відновлюється і на чолі його стає Ясновельможний Пан Гетьман.
- Ст. 2. Відновлення козацтва має своєю метою відродження славетного минулого України і забезпечення державности рідного краю, а також виховування виростаючого та будучих поколінь у фізичному та моральному здоровлі і в напрямку взаємної братської допомоги та щирої прихильності до Батьківщини, на чолі якої стоїть Ясновельможний Пан Гетьман.
- Ст. 3. Для досягнення зазначеної в попередній (2) статті мети, козацькі громади, уявляючи з себе військову організацію, разом з тим прямують до завдань фізичного і духовного розвою козацтва, а рівно з тим до завдань, як взагалі культурно-просвітнього, так і економічного характеру, на скільки вони, торкаючись козацтва, зможуть допомогти його доброму життю.
- Ст. 4. Вступ в козацькі громади провадиться добровільним записом, згідно правилами окремої інструкції, затвердженої Паном Гетьманом.
- Ст. 5. Нащадки колишніх українських козаків мають право записуватись в козацькі громади по своєму козацькому стану крім тих, кого Ясновельможний Пан Гетьман визнає згубившими право на запис через особности життя їх або їх окремі події.
- Ст. 6. З інших українських громадян запис приймається тільки від осіб православної віри, які будуть визнані достойними цього.
- Ст. 7. Належність до козацьких громад не змінює приватних прав заліченої до козацтва особи як персональних так і маєткових.

- Ст. 8. Кожна козацька громада, складаючи полк по можливості в межах повіту, ділиться на сотні, полки-ж в межах губернії об'єднуються в кіш.
- Ст. 9. На чолі коша стоїть кошовий отаман, який безпосередньо підлягає Ясновельможному Пану Гетьманові і Ним призначається. Полкові отамани безпосередньо підлягають отаманові коша, сотенні – полковим отаманам.
- Ст. 10. При Пану Гетьманові під Його головуванням утворюється Велика Козача Рада в складі: а/ президіюму в кількості одинадцятьох осіб, призначених Ясновельможним Паном Гетьманом, в сій кількості і замісник Його по головуванню в Раді; б/ дванадцятьох додаткових членів, обраних президіюмом і затверджених Ясновельможним Паном Гетьманом; в/ девятьох членів обраних згідно інструкцією /ст. 4/, на місцях по кошах, ухвалених Великою Радою і затверджених Ясновельможним Паном Гетьманом, та г/ почесних членів, обраних Великою Козачою Радою і затверджених Ясновельможним Паном Гетьманом.
- Ст. 11. Велика Козача Рада, об'єднуючи діяльність місцевих Рад (ст. 12) і керуючи ними, має вищий догляд за зміцненням в козацькій громаді почуття і переконання в необхідності всіма засобами підтримувати державний порядок, яко неодмінну умову найкращого життя, як всіх вкупі, так і кожного окремо.
- Ст. 12. Місцеві козацькі Ради збираються при кошових, полкових і сотенних отаманах і під їх головуванням, сотенні - з дозволу полкового отамана, полкові – кошового і кошові з дозволу Великої Козачої Ради, і провадять культурно-освітні і економічні справи в межах коша, полка і сотні. Складаються Ради: сотенні з чотирьох членів, обраних сотнею і отамана сотні, під його головуванням; полкові із чотирьох членів, від сотень і полкового отамана, під його головуванням; кошові із чотирьох членів полків і кошового отамана під його головуванням.
- Члени сотенних Рад затверджуються кошовим отаманом, а члени полкових і кошових Рад – президіюмом Великої Козачої Ради.
- Члени Рад обираються згідно інструкцією (ст. 4).
- Ст. 13. Великій і місцевим козацьким Радам належать права представництва від всього козацтва, кошів, полків і сотень, як юридичних осіб приватного права в справах придбання нерухомого майна потрібного для культурно-просвітних і економічних завдань козацтва.
- Ст. 14. Особи і інституції які приймають записи до козацької громади, строк початку записи, умови прийому на підставі записи осіб, які не належать до нащадків українських козаків, правила козацької служби, порядок призначення на посади полкових і сотенних отаманів, а також на посади співробітників як їх, так і кошових отаманів, праця і діловодство в Великій і місцевих Радах, улаштування братств, культурно-освітних, економічних і спортивних товариств серед козаків, а також зразки козачого одягу зазначаються окремою інструкцією /ст. 4/.
- Ст. 15. Кошти для відновлення Українського Козацтва мають бути зазначені особливим розкладом, який повинен проводитися законодавчим шляхом.
- Великий Народе Український, Ти бачиш тепер, що настав той щасливий час, коли думки Твої і мрії, які глибоко сиділи в серці кожного щирого сина України, перетворюються в дійсність. Тепер Ти будеш мати ту національну військову силу, на якій дійсно одібеться

Твоє національне обличчя, Твій хист і Твій патріотичний вогонь любови до рідного краю, який 250 років тому назад палав негасно в серцях Твоїх славних прадідів. Лицарські події їх, широка слава, яка лунала і лунає в національних піснях по всій Україні від краю до краю і велика історія життя українського і лицарської праці козачої, яка так близька Тобі, Народе Український, і про яку так широко співає в своїх думках незабутній співець України, будуть міцною підставою, щоб зацвіла знову, як мак пишним цвітом велика, багата Україна під захистом Рідного Козацтва. Ми певні, що Воно не дасть рідного краю на поталу ворогам нашим.

Вас же Козаки – нащадки славних лицарів-запорожців, Ми закликаємо з честю носити даровані Нами козацькі жупани і добре дбати про те, аби соромом і ганьбою не вкрити їх і клейнодів козачих і тих великих славних сторінок нашої історії, якими ми досі пишались.

Бажаю щастя і успіху в великій і важливій праці на долю і щастя України рідному Мені і всій Україні славному Козацтву і прошу благословення Всемогучого Бога на всіх вірних синів України – щирих козаків.

Хай тіні великих предків наших дадуть всім нам міць і силу правдиво і чесно виконати те велике завдання, яке зараз стоїть перед Нами і Державою Українською.

Дан Року від Різдва Христового 1918, Жовтня 16 в стольному місті Держави Української Київі.

Гетьман Всієї України та Військ Козацьких *Павло Скоропадський*

Державний вісник. – 1918. – 16 жовтня.

№ 162

Накази гетьмана П. Скоропадського по українському козацькому війську

6 листопада 1918 р.

Накази Гетьмана Всієї України

По Українському Козацькому Війську

6 листопада 1918 року. № 1.

По муштровій частині.

Згідно з Універсалом Нашим від 16 жовтня 1918 року, об'являємо, що ми стали на чолі відбудування Національно-Історичної традиції славного минулого України і Запорозького Війська.

Гетьман Всієї України та Військ Козацьких *Павло Скоропадський*.

6 листопада 1918 року. № 2.

1. Згідно з Універсалом, в склад президії Великої Козацької Ради увійшли, як Генеральна Старшина з правом рішучого голосу: Микола Устимович, Військовий Старшина Полтавець-Остряниця, Військовий Старшина Блаватний, Військовий Старшина Удовиченко, Генеральний Хорунжий Лібов, Полковник Лукашевич, Полковник Сахно-Устимович, Сергій Маркотун. Вищепоіменовану Старшину Великої Ради затверджую і наказую негайно приступити до самої енергійної праці по відбудованню козацтва.

2. Для реального переведення в життя всіх наказів наших і постанов Президії Великої Ради, наказуємо негайно утворити слідуєчі відділи: Організаційний, Інструкторський, Просвітно-Агітаційний, Господарський, Братство, Канцелярію, і приступити до праці.

3. В Управління Генеральною Канцелярією козацького війська, вступити Генеральному Писареві Військовому Старшині Полтавцю-Остяниці. В Управління відділами президіума Великої Козацької Ради вступити: 1) Організаційним – Військовому Старшині Волковицькому, 2) Інструкторським – Військовому Старшині Бугріїву, 3) Просвітним – Сотнику Лорченко, 4) Братством – Архімандриту Арсенію, 5) Господарським – Генеральному Хорунжому Глінському, і негайно приступити до виконання своїх обов'язків.

4. Волею Нашею Кошовими Отаманами Українського Козацтва, тимчасово призначаються: Київщини – Полк. Глібовський, Полтавщини – Полковн. Козинець, Чернігівщини – Полк. Нагорський, Харківщини – Полк. Омелян.-Павленко, Херсонщини – Полковн. Гоголь-Яновський, Катеринославщини – Полковн. Омелян-Павленко, Волинщини – Полковн. Борковський, яких в названих посадах затверджуємо.

5. Всім Кошовим Отаманам, негайно надіслати списки полкових і сотенних Отаманів з поміткою поручителів за кожного, для розгляду президіумом Великої Козацької Ради.

6. Кошовим Отаманам, щотижня надсилати в Генеральну Канцелярію срочні повідомлення, про хід праці, про настрої і всякі ріжні зміни по їхньому кошу.

7. Всім Кошовим, Полковим і Сотенним Отаманам, Наказую негайно завести реєстрові книжки, куди вписувати козаків, а також щотижня давати точні відомості про місця, де маються Козацькі Громади, для точного учоту.

8. Отаманові Інструкторського Відділу Козацької Ради, Кошовим та Полковим Отаманам приготувати все до того, аби з одержання наказу і штатів про інструкторські курси, розпочати негайно працю, по підготовці свідомого елемента для організації Козачих Громад.

9. Довожу до відомості Кошових, Полкових та Сотенних Отаманів, що до козацького стану можуть вписуватись із находячихся нині на військовій службі, але ця запись не звільняє їх від обов'язків дійсної військової служби.

10. Нагадую всім Кошовим, Полковим та Сотенним Отаманам, що сучасна праця по відбудованню Козацтва на Україні не є організація військових одиниць, але організація певних елементів на місцях для об'єднання їх в козацький стан, який з часом його повного національного і козацького розвитку, буде зведено в військові одиниці.

Гетьман Всієї України та Військ
Козацьких *Павло Скоропадський.*

Державний вісник. – 1918. – 14 листопада.

УНІВЕРСАЛ ПРО ВІДНОВЛЕННЯ КОЗАЦТВА

Ми, Гетьман Всієї України та Військ Козацьких, Універсалом цим Нашим ознаймлюємо всіх тих, кому про це відати належить, а особливо Державний Сенат, Раду Міністрів і всі урядові інституції Держави Української, що визнали ми за благо для зміцнення сили Держави Української Нашої відродити Козацтво по всіх місцях історичного існування на Україні, покладаючись в основі його відродження на ті козацько-лицарські традиції, які донесла нам історія наша з доби минулої боротьби Козацької України за свою долю.

Великий Народе Український! Ти бачиш тепер, що настав той щасливий час, коли думки Твої і мрії, які глибоко сиділи в серці кожного щирого сина України, перетворюються в дійсність. Тепер Ти будеш мати ту національну військову силу, на якій дійсно одіб'ється твоє національне обличчя. Твій хист і твій патріотичний вогонь любови до рідних предків; лицарські події їх, широка слава, яка лунала й лунає в національних піснях по всій Україні від краю до краю, і велика історія життя українського, і лицарської праці козачої, яка так близька Тобі, Народе Український, і про яку так щиро співає в своїх думах Незабутній співець України — будуть міцною підставою, щоб зацвіла знову, як мак пишним цвітом велика, багата Україна під захистом рідного Козацтва. Ми певні, що воно не дасть рідного краю на поталу ворогам нашим!

Вас же, козаки — нащадки славних лицарів-запорожців, Ми закликаємо з честю носити даровані Нами жупани і добре дбати про те, аби соромом і ганьбою не вкрити їх і клейнодів козачих і тих великих славних сторінок нашої історії, якими ми досі пишалися. Бажаю щастя і успіху в великій і важливій праці на долю й щастя України, рідному мені і всій Україні славному Козацтву і прошу благословення Всемогучого Бога на всіх вірних синів України — щирих козаків.

Хай тіні великих предків наших дадуть всім нам міць і силу правдиво й чесно виконати те завдання, яке тепер стоїть перед Нами і Державою Українською.

ГЕТЬМАН ВСІЄЇ УКРАЇНИ ТА ВІЙСЬК КОЗАЦЬКИХ

ПАВЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

Дан року від Різдва Христового 1918,
жовтня 16, в Стольному місті Держави
Української Київі.